

BISERIC'A si SCOL'A.

Fóia bisericeáa, scolastica, literaria si economica.

Ese o data in septemana: Duminec'a.

Pretulu abonamentului:

Pentru Austro-Ungari'a pe anu . . . 5 fl. — cr.
 " " " " " " 1/2 ann . . . 2 " 50
 Pentru Romani'a si strainetate pe anu : 7 " — "
 " " " " " " " " " " 1/2 " 3 " 50 "

Pretulu insertiunilor:

Pentru publicatiunile de trei ori ce contienu
 cam 150 cuvinte 3 fl., pana la 200 cuvinte
 4 fl. si mai sus 5 fl. v. a.

Correspondintiele se se adreseze Redactiunei
 dela „BISERIC'A si SCOL'A” in Aradu, la
 institutul pedagogicu-teologicu, era banii la
 secretariatulu consistoriului romanu ortodoxu
 din Aradu.

Cuventulu de deschidere.

pronunsiatu de I. P. S. Episcopu Ioanu Motianu, in siedinti'a
 adunarei generale pentru fondulu preotiescu, tienia la 22. I. c.

Christosu a inviétu fratiloru si domniloru!

Precum sciti din literile nóstre de convocare, din 20
 ale trecutei, v'am pofitu pe diu'a de astadi aici, la
 adunarea generala a fondului preotimei nóstre din
 acésta diecesa, conformu §-lui 14 din statute, pentru
 agendele ce se tienu de competinti'a adunarii generale.

Acestu fondu preotiescu este prim'a nóstra in-
 cercare pe terenulu de a ne ajutá noi insina pre noi,
 este prim'a incercare a nóstra de a pregati pentru
 noi si pentru preotii ce vor urmá noua, pentru vedu-
 rele si orfanii preotiesci, o sórte mai buna si mai
 démna ca cea de astadi, care din di in di pare totu
 mai apesátore; ér intrunirea nóstra de astadi este
 antai'a nóstra adunare generala dupa intrarea in vi-
 étia a statuteloru fondului; de aceea afu de bine, si
 in interesulu causei, a espune la acésta ocaziune
 pe scurtu, unele momente mai insemnate, ce s'au
 iritu dela intemeierea fondului pana acuma.

Precum arata protocolulu siedintieloru, ultim'a
 nóstra intrunire s'a tienia la 21. Iuniu 1877., candu
 s'a stabilitu definitivu si statutele fondului, care sta-
 tute apoi sub 16/28. Iuniu 1877. aprobandu-se si din
 partea venerabilelui nostru Consistoriu, pre langa cer-
 culariulu nostru din 16/28. Iuniu 1877. Nr. pres. 1626
 s'a adusu si la cunosointi'a onoratei nóstre preotimi,
 si totodata s'a publicatu si in fol'a nóstra de aici
 „Biserica si Scol'a.”

Dupa reportele ce ni-au venitu din tóte partile
 diecesei, acésta intreprindere a nóstra, adeca: inte-
 meierea fondului nostru preotiescu, a fostu salutata
 cu mare bucuria, si intempinata cu multa bunavoin-
 tia din partea intregi nóstre preotimi pre care o
 privesece de aprópe, dovéda sunt si multe adrese de
 multiamire trimise noua din acea parte. Inse s'au are-
 tatu si unele aparitiuni triste, — cum se pare din
 partea acelora pre cari nu-i privesece acésta cauza.

Sub aceste aparitiuni intielegu ataculu facutu pe
 calea jurnalistica din o parte ostila fondului, prin

care mai antaiu ni se imputa, ca ne-am fi atinsu
 de venitul fondului clericalu, comunu cu dieces'a
 Caransebesiului, cea ce nu este adevératu, — apoi
 carele in fine proocesece si fondului nostru preotiescu
 sórtea asociatiunei aradane, adeca: ruina, ér acésti'a
 mai vertosu din caus'a, cáci am incrediutu parinti-
 loro protopresbiteri incassarea taseloru pentru acestu
 fondu.

Ori cine va ceti cu atentiune acelu atacu maie-
 stritu va intielege, ca scrietoriulu lui prin suspicio-
 narea in publicu a parintiloru protopresbiteri, si
 prin alte insinuari false n'a intentionatu alt'a, de
 cátu se disguste, si se descurageze pe preotimea si
 inteliginti'a nóstra dela spriginirea acestui fondu
 chiamatu a sterge multe lacrimi dupa fetiele veduve-
 loro si orfaniloru preotiesci, si astfelu se paraliseze
 viétia si esistenti'a lui, dar multiamita cerinlu si
 bunulu simtiu alu preotiloru nostri, barfelele reuta-
 tiuse n'au fostu luate in séma si fondulu nostru desi-
 crudu si tineru, abia de 7—8 luni, este pe cale se-
 cura de prosperare, precum se va vedé din cele
 urmatóre.

Nu am atinsu aceste, cáci dóra ar meritá vre-o
 considerare mare, ci le-am atinsu, parte pentru ca
 se combatu acea invinuire grava mai alesu asupra
 parintiloru protopopi, si parte pentru ca se vedeti
 si se cunosoceti, ca intreprinderea nóstra desí cea mai
 nevinovata si salutaria, totusi si are si ea contrarii
 ei, cari póte vor mai cercá stricarea ei, inse fratiile
 vóstre, sciindu aceste, se priveghiati ca ea se fie ocro-
 tita, dupa putintia de ori ce tentatiuni rele.

Trecendu la dezvoltarea fondului, am se vi adneu
 la cunosointia, ca indata dupa aprobarea si publicarea
 statuteloru, prin parintii protopresbiteri am esaren-
 datu sesiunile reduse, am incassatu tassele ce s'au
 potutu, in aceste timpuri atátu de lipsite, am stabi-
 litu cartile de lipsa pentru socotile fondului, precum
 veti binevoi a vedé tóte aceste din actele ce vi se
 punu inainte spre esaminare.

Din caus'a intardierii cu componerea si stave-
 rirea statuteloru, dar si din lips'a general'a de bani,

am amenatu stringerea contribuitorilor dupa anulu trecut, dela preoti, pana pre la inceputulu anului curinte.

In urm'a acestor'a in restimpulu celu scurtu dela intarirea statutelor incoace, fondulu nostru preotiescu au ajunsu la unu capitalu de 9464 fl. 54 cr. din care s'au incassatu 4024 „ 62 „ ér in restantia suntu 5439 „ 92 „

Daca sum'a restantiilor este cam mare, caus'a e ca in acestu timpu de lipsa, n'am intetit de felu incasarea lor, ci am lasatu se facemu asést'a dupa secerisii.

Cu adeveratu, ca din acésta suma vinu a se depurá unele contributiuni restante inca din anulu trecut, dela sesiunile reduse, a caroru suma inca nu ni este cunoscuta; dar daca vom considerá ca totu venítulu sesiuniloru anului trecut abia ajunsu la 3000 fl., atunci vom intielege ca nici contributiunile restante nu potu ajunge departe preste 1000 fl.; ér daca vom detrage din capitalulu amintitu vre-o mia floreni in cont'a acelor contribuítioni restante, inca totu mai remane capitalulu fondului nostru preste 8000 fl. unu inceputu credu destulu de favorabilu, intr'unu timpu asia de scurtu, candu lips'a de bani este generala.

Banii intrati in fondu nu numai s'au elocatu pe interése, dar la elocare s'a facutu cele mai bune servicii causei nóstre bisericesci si scolare anume: fiindu in unele comune bisericesci de ale nóstre scótele nóstre confessionali amenintiate cu prefacere in comunale, daca nu se voru cladi si intoem conformu legii, — noi in lini'a prima am datu imprumutu banii fondului numai acelor comune bisericesci amenintiate, ca se póta cu graba cladi si intoem scótele loru confessionale in sensulu legii, si se conserve caracterulu confesionalu. Trebuie se spunemu, ca din privint'a momentositatii causei, imprumuturile le-am datu numai pe garantia personala a fruntasiloru nostri.

In lini'a a dou'a am datu imprumuturi parochiiloru nóstre cari au doritu se cumpere câte unu patariu séu dóne de pamentu pe sóm'a dotatiei preotiesci, séu cari au doritu se-si repareze bisericel; éra in lini'a a trei'a am datu imprumuturi la mai multi preoti ai nostri, conformu statuteloru fondului.

Daca in restimpu de 6—7 luni acestu fondu a ajunsu se faca asemenea ajutorintie bisericeii si scólei, si prin acestea poporul nostru, apoi veti intielege fratiloru, ca fondulu acést'a pe viitoriu are se reverse si mai multe binefaceri preste poporul nostru si preste institutiunile nóstre. Se nu se uite inse, ca prin asemenea binefaceri fondulu nu perde menitiunea sa, ca din venitele lui se se ajutore si cu timpu chiar se se doteze preotimea nóstra; caci ori unde s'au datu imprumuturi, acést'a s'a facutu pre langa interese, si daca afirmu ca s'a facutu imprumutatoriloru si unele favoruri, acelea suntu, ca nu s'a cerutu dela ei hipotece si intabulari costisitoare, precum ceru alte fonduri, ci numai garantie personale. Deci tocmai de n'ar mai avé acestu fondu si menitiunea fru-

mósa: „ajutorirea preotiloru a veduveloru si orfaniloru lor si dupa timpu chiar dotarea preotimel nostre“, precum o are, inca si atunci am fi detori spriginii din tóte puterile nóstre, pentru-ca, — ca aretaiu pana aci, — elu este uniculu nostru fondu carele póte veni curendu si fara greutati in ajutorulu credintiosiloru nostri in cause bisericesci si scolare.

Ce privesce starea fondului, acést'a credu — precum aréta socotile ce vi se punu inainte — se potu numi imbucuratória, si daca dorescu a mai dicev'a in acestu meritu, aceea este: se vi recomand acestu fondu si pe viitoriu spriginului vostru fratiescu si caldurosu, si in interesulu causei nóstre, dar pentru védi'a si onóra nóstra, adeca: ca se dovedim si noi ceea ce au doveditu totdeun'a preotimea nóstra, ingrigirea de viitoriu prin economia, crutiare si conservare, pre care se le transpunemu si urmasiloru nostri.

Cu acestea implorandu binecuventarea cerintelor a supra nóstra si a supra lucrariloru nóstre, si ganduvé se ve pronunciatu fara reserva a supradictoriloru nóstre de pana acuma, si mai alesu a supradictoriloru preoti, carele au facutu imprumuturile facute fara garantia reala, — dechiaru siedintia adunarii generale a fondului preotiescu de deschisa.

Monastirea Hodosiu.

In nr. 7. alu acestei foi publicaramu scrisorile Patriarchului serbescu din Carlovietiu, adresata Metropolitului romanu ortodoxu, prin carea ierarhia serbesca reclama monastirea Hodosiu dela dieces'a Aradului. Acuma publicamu si respunsulu Preasantitulu Episcopu Ioanu Metianu, la reclamulu ierarhiei serbesce adresatu catra Inaltu Preasantitulu Metropolitu alu nostru, precum urméza:

Avendu cu cuvenita plecatiune a responde adencu stimat'a carthia din 4. februaru, a. c. Nr. 20., prin carea binevoisi a-mi comunicá reclamatiunile ierarhiei sorore serbesce de Carlovietiu, dd. 19/1. februaru, a. c. Nr. M. 526. ex 1877., pentru cederea monastirei Hodosiu de sub jurisdicțiunea diecesei aradane, la a diecesei serbe de Timisiór'a, pe langa acluderea originalului acesteiasi reclamatiuni, si de lucindu ca, din consideratiunea importantiei si gravitatei causei, si pentru ca ea d'o parte taia si in sortulu delegatiunei nóstre congresuali in afacerile de despartire ierarhica, precum d'alta parte privesce dieces'a aradana de adreptulu, — nu m'am potutu simi indreptatitu, a me pronuncia asupra ei for d'a consiliu mai antaiu pre referentele delegationalu, apoi in conformitate cu votulu acestuia — a o substern Consistoriului diecesanu plenariu, — carei procederogiu pre Escelentia Ta, a atribui intardiarea intravenita, — in celu mai completu acordu cu votulu unanimu alu consultatiloru factori, vin prin acést'a me pronuncia, precum urméza.

Cumca monastirea Hodosiu apartiene Eparchiei nóstre aradane din vechime, si cumca acésta apar-

nintia e basata pe usu, legi, canóne, prin urmare că Eparchi'a noastră in privintia acestei monastiri se bucura de tóte recerintiele unei posesiuni legale complete, este unu faptu si adeveru atátu de bine cunoscutu, in cátu nici marit'a Ierarchia serbésca nu se incumeta a-lu trage la indoeala.

In faci'a acestui faptu si adeveru positifu, necontestabilu, precum maritei Ierarchie serbesci din Carlovetiu pré bine trebuie se fie cunoscutu, ori candu in trecutu s'a facutu vr'o incercare d'a se subtrage acésta monastire de la jurisdictiunea legale a diecesei aradane, atare incercare pururea a fostu contradisa si respinsa; ba la anul 1851., préfericitulu Patriarchu serbescu de atunci dispunendu si esecutandu prin mandatu autoritativu — in fapta desfacerea monastirei Hodosiu de la dieces'a Aradului, prin intrenerirea supremei potestáti de statu, dreptulu diecesei aradane a fostu sustienutu solenelu, si reesecutiunea, respective repunerea acestei diecese in deplin'a sa posesiune si autoritate de mai nainte, s'a efeptuitu numai de cátu; ér reclamulu formale ce apoi a indreptatu suslaudatulu parinte Patriarchu catra stepanire sub 18. Iuniu 1853., a fostu respinsu definitivminte si jurisdictiunea Eparchiei aradane de nou s'a sustienutu in tóta privintia, — precum se adeverescu acestea prin innaltele Rescripte ministeriali din 29. Ianuaru 1852. Nr. ^{438.}/₂₂ ex 1851., din 15. Novem.

1852, Nr. 1763. si din 17. Februaru 1854. Nr. ^{3130.}/_{199.}

Acést'a fiindu situatiunea legale si faptea, in faci'a acestei situatiuni marit'a Ierarchia serbésca si-baséza pretensiunea de astadi pe argumentele că:

fiindu monastirea Hodosiu o fundatiune serbésca si proprietate a bisericeii serbe, jurisdictiunea asupra ei trebuie se fie la Ierarchi'a serbésca; mai departe că: pretensiunile romane in privintia monastirilor, cu ocaziunea despartirei ierarchice, prin Congresulu nationalu serbescu dela 1865. tocmai pentru că monastirile suntu fundatiuni serbe si o proprietate nealienabile serbésca — fiindu definitivminte respinse, Delegatiunea congresuale serbésca la 1871. in pactarile ei cu Delegatiunea congresuale romana, asupra desfarurei acestei'a pentru monastiri, a dechiaratu categoricu, cumca in faci'a refusului congresuale de la 1875., asupra monastiriloru nici nu mai póte intrá in discussiune, ér Congresulu totu de atunci a aprobatu acele protocéle;

prin urmare, monastirea Hodosiu are a fi restituita Ierarchiei serbesci.

La aceste argumente, respective asupra deductiunii si pretensiunii formate din ele, mi-permitu reflectá cu tóta onórea si precisiunea — urmatóarele:

Nici odata nu vomu recunósce, — si suntemu convinsi că nici nu se va gasi foru nepreocupatu care se admita competintia maritei Ierarchie serbesci, d'a decide facia de noi, in modu peremptoricu, — fie asupra *faptului de fundatiune* a monastiriloru, fie asupra *dreptului de proprietate* relativu la ele, si

anume relativu la monastirea Hodosiu. De asemenea trebuie se contradicemu si indreptatirei d'a trage consecintie, atátu de pucin canonice, din actele de pretins'a fundatiune nationale, séu din pretins'a proprietate nationale.

Noi, dupa datele de cari dispunemu, nu vomu concede nici odata, că ar fi posibilu d'a se adeveri naintea judelului competente — *eschisiv'a fundare, sustienere si proprietate a bisericeii serbe asupra monastiriloru din Banatu*; tocmai atátu de pucinu vomu concede indreptatirea d'a deduce o proprietate eschisiva din nationalitatea cutarui fundatoriu séu spriginitoriu alu unei monastiri. Monastirea, dupa natura ei canonica este pentru monachi si crestini, anume séu mai vertosu pentru crestini cei din tienntu si apropiare, pentru monachi ea se marésca pre Dumnezeu si impartiesca darurile mangaerii sufletesci, pentru crestini ca se se indulcésa de acele daruri ale mangaerii. Biserica monastirii este midiloculu prin carele monachii trebuie se corespunda trebuintiei crestiniloru ce alérge la ea, se tienu de ea si se folosescu de ea. O destinatiune espresa — *alta*, — ar poté se fie numai *exceptionale*; dar o asemenea, cu privintia la monastirile din Banatu, si anume a Hodosiuului nu ni s'a aretatu nici odata si asia nu ni este cunoscuta, si nici că vomu recunósce-o decátu pe calea legii.

Maritalu Congresu serbescu, din consideratiunile sale, in a sa sfera de dreptu, a potutu respinge, precum a si respinsu cererile Romaniloru pe cale de impacatiune amica, in privintia monastiriloru, anume aceloru din posesiunea Ierarchiei serbesci; dar judecata definitiva formale asup'a pretensiuniloru romane nici a avutu dreptu a aduce, nici că a adusu, si daca onorabil'a Delegatiune serba in protocolulu comunu, sub Nr. 12., avendu in vedere refusulu Congresului serbescu de la 1865., a dechiaratu nou'a cerere, de impacatiune amica a Delegatiunei romane in punctulu monastiriloru de nediscutabile, apoi Delegatiunea romana si ea sub Nrulu 14. alu acehiasi protocolu comunu s'a ingrigitu, cu consentiementulu partii serbe, a face se fie recunoscutu, că — „fiecare obiectu se se privésca de sinestatoriu, si invoél'a se se póta essecutá fora privintia la alte obiecte asup'a caror'a nu s'a potutu ajunge contielegerea.“ Evidentminte dara, obiectele asup'a carora nu s'a potutu ajunge contielegerea naturale amica atuncea, si intré cari primul locu ocupa *Monastirile*, au remasu rezervate venitoriului, precum acést'a s'a si reportatu prin Delegatiunea congresuale romana sub 26. Iuliu. 1871. ambeloru sínóde eparchiali din Aradu si Caransebesiu, in urm'a carui reportu aceste Sínóde au decisu: *relegarea la procesu a cestiunei asup'a monastiriloru reclamate de la Ierarchi'a serbésca*; spre acestu scopu: delegarea unei comisiuni juridice miste, carea se delibere asup'a oportunitatii si modului de procedere. Dar acésta comisiune, póte crediendu, că grelele impregiurári ale timpului ar poté face pre fratii serbi, a-si schimbá refusulu in privintia pre-

tensiunii romane, în cele din urmă reduse la minimumul de două monastiri, séu adeca în realitate numai încă la un'a a San-Giorgiului, — (afându-se a Hodosiului și așa în deplin'a loră possiune) — până astăzi nu s'a apucatu de deslegarea temei sale. Din toate acestea marit'a Ierarhia serbésca nu va pôte a nu se convinge: 1. că pretensiunea acelei'a în privinti'a monastirei Hodosiu, după ale nóstre consideratiuni de dreptu, de sicuru mai puțin unilaterală ca cele de dincolo, este lipsită de totu temeiulu legal; 2-a că cestiunea monastirilor între ambele parti nici de cum nu se pôte considerá de resoluta definitivminte, ba că la noi, desí prin ambele sínóde eparchiali competinti, încă dela anulul 1871. s'a indegetata calea procesului, totu se mai nutresce speranti'a, cumca greutátile timpului voru produce o mai buna dispusetiune în inimile coreligionarilor nostri serbi, care dispusetiune va recunósce îndreptátirea — séu celu puțin echitatea minimului cererii nóstre și va face evitabile odiositatea proceselor.

Atát'a în generalu. În câtu pentru mine, subsemnatulu Episcopu diecesanu în specialu, mai am a adauge, că eu, pe temeiulu Diplomei ce am primitu de la manile Maiestatei Sale, și a juramentului meu ca Episcopu alu acestei Diecese, fiindu espresu obligatu, sum și resolutu, a pastrá eu tóta scumpetatea întregimea eparchiei mele; anume în câtu se atinge de monastirea Hodosiu, cu atátu mai multu, căci biseric'a monastirei este intrun'a din vechime și parochiala la două comune romane, Bodrogulu-vechiu și Bodrogulu-nou, pre cari a le despoia de biserică, séu a le dá cu monastirea dimpreuna unei diecese străine, ar fi o faptă atátu de abnorma și nelegală după legile concerninti, în câtu nici nu-mi potu întipuí seriósă o astfelu de insinuatiune a maritului Episcopatu dreptcredintiosu serbescu de Carloveti.

În câtu pentru apostrofarea finală a Santieniei Sale parintelui Patriarhu serbescu catra Escelenti'a Ta, cu provocare la amórea reciproca fratiésca între Romani și Serbi, desí sum convinsu că Escelenti'a Ta nu vei lipsi a-i dá resunetulu cuvenitu, nu potu totusi a nu reflectá din partea acestei Diecese romane, că Santieni'a Sa în acestu punctu pare a fi gresitu adres'a. Acea apostrofare și próvocare, după tóte esperintiele trecutului și tóta ténut'a nóstă de la despartire în cóci, așa credemu că erá tocmai la locu catra Veneratulu Episcopatu serbescu și catra luminatulu Congresu natiunale serbescu.

În privinti'a indegetatelor de Escelenti'a Ta measure și cerutelor documente, nu voi lipsi a reportá la rondulu meu separat.

Intraltele recomandandu-me santelor rugatiuni, cu distinsa veneratiune sum.

Alu Escelentiei Vóstre,
Aradu, 30. Martie, 1878.

plecatu servu:
Ioanu Metianu,
Episcopulu Aradului.

Despre scóla în genere, și despre creștina ortodoxă în specie.

Ba sórtea nu s'a îndestulatu cu atátă, ci a mai atitiat asupra bietiloru creștini și asupra religiunii și pe vecini speculanti, cari până aci stateau numai la panda și priviau către care se fie finea acestoru miscari pseudo liberali, ca póta sari cu sigurantia supra loru, pentru ajungerea scopuriloru arcanice, pentru care în totu timpulu și loculu n'au întrelasatu unu singuru pasiu neincercatu, ca se le căprinda terenulu, se-i plivésca de influintiă pe tóte căile porii vietiei sociale, și se-i facea servii și capitalulu lor.

Întielegu pe conlocuitorii și vecinii nostri Iudei, ca după constituțiunea loră natiunala bisericésca, nu ne sunt pretini, ci ca pe neuidei și creștini, ne urescu și persecuta. Ei după tradițiunile loră politico-religiose, se desosebesc nu numai de noi creștini, ci sunt izolați de tóte mtiuni și religiuni din lume, pre care nu le privescu de vecini, neci de aproape, și neci de omeni de asemenea sórte în lume, ci de inimici, numindune pe toti cu nume de batujocura *Goe*. A însielá pe popórale nejudaiice, acestu o tieniu ei de meritu; era a nu poté însielá, de pecatu. Iudei pe timpulu decadintiei loră, credeau că unu mantuatoriu *Messia* pamanteanu, o se-i scóta din robia și jugulu altoru ginte, și se le restabileze libertatea și imperfi'a lumésca, éra candu sórtea loră se întorcea mai spre bine, ca și în periodulu *Macabeiloru* séu *Asmodeiloru*, în 167—37 înainte de Christosu, și pe timpulu *Irodiloru*, îndu că acuma aveau regatu în *Palestin'a*, și sperantiă vechi se vedeau implininduse, nu mai aveau trebuintiă astfelu de *Messia* mantuatoriu.

Înse după ce au caditu sub jugulu romaniloru despre unu *Messia* mantuatoriu la Iudei, și anume ca răvingatoriu de creștini, și popóra pagane, și ca refundatorulu Imperiului Iudaicu, érași s'au renascutu și latitu, ba și susținutu cu felurite încercari de recastigarea puterii Iudeiloru până în seclulu alu 17. ²⁾ Și în totu orientulu latita parerea că din Iudeea se va începe o monarchia universală. ³⁾ Deci spre scopulu acest'a Iudei au facutu multe revoluțiuni. În capulu loră au statu câte unu *Messia* de atare în întielesulu loră natiunale politicu. Asia la anul 70 după Christosu sub unu *Messia* principalu și alti subedinați au revoltatu în contra romaniloru. Romanii sub conducerea lui *Titu* au înconjuratu Ierusalimulu tocmai când Iudeii din tóte partile erau adunați în Ierusalimu la serbótorea pasciloru. *Titu* vedindu că cetatea nu se pôte sustine au postitu sub cele mai oneste condițiuni se se predea prin *Messia* mincinosi poporulu fiindu retinutu tódeauna au respinsu cu batujocora pretensiunile romaniloru pentru aceea se plange și însusi istoriculu evreescu *Iosifu Flaviu*, dicandu: „Înselatorii de *Messia*, cari s'au disu și susținutu pre sine în numele lui Dumnezeu, întru atátă însielatu pe bietulu și nepreceptulu poporu, încátu acesti n'a bagatu în séma periculu amenintatoriu, ce se apropie de și fometea erá mare, și din di în di creșcea grozavu, ba și mai multe familii murise de fómă, acoperisile caseloru erau pline de femei și prunci ce trageau a mórte de fómă; strădale erau pline de betrani infranti, barbati reprezentati numai umbr'a vietiei, cadavrele se înmulțiau în un'a, și muriau candu sepașu groapa altor'a, éra altii se aruncau în gropa înainte de ce ar mori ca se nu remana în ingropati, chiaru după cum a disu Christosu: „În dilé acestu va fi necasu ca și care n'a mai fostu dela începutu lumei, nici va mai fi, Marc 13, 19.“ totusi nu s'au preda

¹⁾ Vedi cartea intitulata: *Evreulu Talmudistu*.
²⁾ *Voltaire Dict. philoso.* pag. 39.
³⁾ *Dr. Augustii Die Feste der Alten Christen tom. I.* pag. 111.

Intru aceea Titu a cuprinsu cetatea cu puterea, si o-a depradatu cu focu si cu feru încâtu n'a remasu piétra pe piétra si numai trei turnuri, *Phasaelu, Hippias, si Mariamme* au remasu ne atinse.

In seclulu alu 2-lea anulu 133 sub imperatulu Adri-
anu érasu s'a aratatu unu *Messia mincinosu* cu numele *Bacchohebas* séu *Barcochap* ori si *Barcochba* fiulu stelei, care in fruntea unei armate revolutionare Iudaice, a cercatu restaurarea regatului Iudeiloru, dara *Adrianu* trimitiendu in contra lui pre *Iuliu Sever*, l'a invinsu si prinsu in *Bithur*, unde l'a si omoritu. In seclulu alu 6-le anulu 530 s'a ivitu ca *Messia Iulianu* in *Palestina*. Elu s'a prevestitu ca cuceritoriu mare, care in fruntea natiunei sale Iudaice va prapadi totu poporulu crestinescu, si Iudei sedusi de elu au macelatu multi crestini, pana ce armat'a Imperatului *Iustinianu* nu l'a invinsu. Messii de acestia s'au aratatu si in secelele venitoare, si anume: in seclulu alu 12 in Francia s'au aratatu mai multi Messii. In seclulu alu 13 s'a aratatu in *Persia, Arabia, Turcia, Ispania, si Moravia* 7 Messii. Era in Seclulu alu 17 anulu 1666 s'a aratatu *Sabatei Levi din Aleppo* numinduse pre sine Regele Regiloru, si pre fratele séu Regele Iudei, dara *Levi* fiindu prinsu si inchisu de Turci numai prin trecerea la Mahumedanismu si-a pututu mantui viétu'a.

Destulu cà dupa invingerile reportate asupra loru prin romani, Iudeii s'au imprastiatu preste tóta lumea. *Decebalu* Regele *Daciloru* a primitu multi dintre ei in regatulu seu, pentruca precum elu asia si Iudeii erau inimici mari romaniloru. *Decebalu* deprindea pre Iudei in arme in contra romaniloru. Traditiunea romaniloru din *Banatu* spune, cà atare colonie de Iudei numiti in comunu *Jidovi* a ridicatu pe acestu timpu cetatea cea tare si mare din comitatulu *Carasiului* de langa *Bocsia montana*, asia numita dela densii pana astadi *Jidovinu* (*Zsidóvár*) a carei ruine maestaticice si ingrozitoare se vedu si astadi. Dara cei mai multi dintre ei au trecut preste *Africa* in *Ispania*, unde pentru negutietorie, se afla o fractiune din ei inca de pe timpulu imperatului *Solomonu*, 1) unde-i dusesu *Solomonu* cu flot'a sa, si alui *Hiram*, Regele *Tirului*. 2)

Omulu ar cugetá cà dupa atátea intemplari de suferinta si necasu, se voru fi indreptatu omenii acestia, dara mzedaru! Dupa ce se inmultira, inavutira si inputernicira in *Ispania*, neputendu-se insoci si tráfi in pace cu poporulu indigenu spaniolu, érasu incepura a-si continua traditiunile seculari, si facura pasi nerusinati si indresneti pentru iudaisarea intregei *Ispanii*; pentru resturnarea imperiului *Gotiloru* apuseni au voitu a se aliá cu *Saraceni* din *Africa*, si din *Ispania* si a face unu nou *Ierusalimu*. Inse Regele *Egica* descoperindu acestu complotu de tradare inalta fusera aspru pedepsiti. Totusi ne intalnimu cu Iudei in oficiurile publice; ei erau adese *magistrii, marsalii, tesaurarii, si provisorii* curtiei imperiale si a *Grandiloru*, multi dintre ei deprinsi fiindu in artea astrologiei si medicinei, s'au furisiatu si incubatu in cercurile familiare, si au invetiatu a cunósce si sci, arcanele acestor'a, farmaciile (apotecile) au fostu mai tóte in manile loru; ei au avutu deschilinite tribunale in care dupa deosebite legi si dreptu, judecau si adese in contra si detrimentulu crestiniiloru. Afora de aceea au fostu in posesiunea mai multoru privilegii, de cari crestinii erau lipsiti, precum au fostu pentru esemplu cà pre ei casi pre nobili nu ératu a-i detiene fara mandatulu regelui, ba regii dintre ei aveau clientii si ministrii loru de finantie, cari tieneau in mana franele guvernareii si a negutietoriei. 3) Ba inca unii dintre ei *Crypto-judaismi* (Iudei botezati) au strabatutu si in sant'a santiiloru in bisericu, s'au viritu si pe cathedr'a episcopésca; si

precandu cei d'antainu adunau la sine prin negutietorie, oficiuri si casatorii cu cele mai avute si nobile familii avere spanioliloru, pe atunci astia amenintiau cu periclu natiunea si biseric'a spaniola in fondu si realitate chiaru dupa amvonulu bisericeii crestine. 4) Tóta averea loru o-au intrebutiatiu ca se-si castige influentia si preponderantia asupra nobilimei spaniole si credintei crestine. 5) Spre care scopu la anulu 1473. au voitu prin bani a-si castiga cheia *Ispaniei*, fortareti'a *Gibraltariu*, cea ce bagandu de séma atátu potestatea bisericeasca càtu si cea civila, s'au ingrigitu a cercá si gasi pre acesti Iudei 6) Dara nu i-au potutu descoperi, ba inca dela ei a aparutu o brosiura fulminanta asupra planului si procedurii guvernamentale, si in contra crestianismului, 4) si de nou, si mai cu vehementia au continuatu lucrulu inceputu, pre crestini au nisuitu se-i atraga in partea loru 5) au cutediatu a comite cele mai reutacióse si resbunátore incercari, deosebitu a trunca crucile, a desonora sacramentele si biseric'a, ba se presupune cà in *Guar-dianulu*, tinentulu *Mancha* la a. 1490. au restignitu pre crucea una pruncu crestinu, si cumca asemenea blastamati ar fi repetatu si in *Valencia*. 6) La a. 1485. in *Tolledo* s'a descoperitu o conjuratiune iudeésca, care avea de scopu se castige in posesiune cetati si a omori pre toti crestinii.

Comiterea astoru felii de pecate criminale, apoi inbogatirea Iudeiloru, si tractarea neumana a loru cu omenii, au atitiatu pre poporulu Spaniolu asupra loru. Guvernulu rediemandu-se pe aprobarea poporului si-a propusu a-i scóte din patrie. Iudei presimtiendu periculu ce aterna asupra capului loru si-au propusu a-lu evita si indepartá dela sine prin bani, donandu regelui *Ferdinandu* 30,000 de galbeni tocmai atunci candu acest'a érá ocupatu si amestecatu in resbelu cu *Marocani* in contra *Granadei* si avea mare lipsa de bani, in càtu érá mai gata a-si schimbá planulu de nu comparea inaintea lui *Archiepiscopulu Torquemada* si presiedintele tribunalului inquisitionalu infruntandulu si dicandu: „Iuda pentru 30 de arginti au vendutu pre mantuatoriulu, maestatea Ta voesci se-lu dai pentru 30,000 de galbeni, éta-lu aci, da-lu, si punendu pre mésa crucea cu restignirea s'a dusu indepartanduse. Aceste cuvinte asia impresiune au facutu asupra regelui càtu in 31 martie a. 1492 a datu acelu famosu edictu prin care se porucesce fiesce carui Iudeu, ca pana in 31 Iuliu aceluiași anu se esa din *Ispania*. Astfelu dupa marturisirea istoriciloru si a *jesuitului Mariana*, au esitu ca la 800,000. si s'au dusu parte in *Italia*, parte in *Africa* parte si mai vertosu in *Turcia* unde se afla pana astadi. Insusi tribunalulu inquisitionalu, nu s'a introdusu de curi'a papala, atátu in contra *Valdensiloru, Albigensiloru, Pasaraniloru* si altoru eretici din seclulu alu 12 si 13 càtu intru a pedepsi grasarea Iudeiloru si mai vertosu aceloru botezati, cari dupa cum veduramu comiteau cele ne mai audite crime.

Totu din asemenea cause au fostu scosi si din Francia la 1190 de *Filipu alu II-lea* Regele Frantieii. 7) Si pe timpulu regimei *Hohenstaufiloru* si din Germania, càci conjurasera ca intr'o nópte óre care se invenieze tóte fontenile tierei spre stárpirea crestiniiloru, care fapta descoperinduse, parte din ei s'au pedepsitu cu moartea, parte au fostu esilati din tíera, si asia s'au proscrisu din tóta Germani'a si s'au lipsitu de tóte drepturile civile. Apoi din *Russia* la 1123 sub Tiarulu *Vladimiru alu II-lea*, din cauza cà precum pre-

1) *Lorente Histoire critique de l'inquisition d'Espagne tom. II. pag. 339-340.*

2) *I. de Maistre Letres a un gentilhomme Russe sur l'inquisition Espagniole Lion 1837.*

3) *Pulgar Cronica de los reyes catolicos etc. Valencia 1780. tom. II. cap. 77. pag. 136.*

4) *Prescott pass. I. pag. 279.*

5) *Carnicero tom. I. pag. 101.*

6) *Ferreras Geschichte von Spanien tom. VIII. pag. 132.*

7) *Lassu István Franca. ország. statiol. geogr. és hist. leirása pag. 111.*

1) *Jost Geschichte der Israeliten seit der Zeit der Macab. bis auf unsere tage Berlin 1826.*

2) *I. a Regiloru 9. 26. 27. si 28.*

3) *Harduin collectia conc. VII. pag. 1479. si 1480.*

tutindenea asia si aici fiindu negutiatori'a si banii in man'a loru, in totu modulu torturau pe bietii tierani cu camete mari, si tractau cu ei in modu neumanu, încátu poporulu s'a resculatu in *Chievu* asupra loru si i-au macelatu. In modulu acest'a s'au scosu si opritu din tóta *Rusia*; dela timpulu acest'a pana la impartirea *Poloniei*, n'a mai locuitu Iuden in *Rusia*,¹⁾ ce se vede si din dechierarea *Tiarolui Petru colu mare*: „Nu amu lipsa de ei in statulu meu, destui Iudei sunt singuratiei mei Rusi.“ In asemenea modu au grasatu si in patri'a noastră sub Regele Andreiu alu II. la 1220, care ducendu o espeditione cruciata in resarita, dupa intorcere fiindu in lipsa de bani, a aruncatu tributulu mare pe bietulu poporu; baile de minerale si sare, vamile, bunurile camerale si regale le-au esarindatu Iudeiloru, i-au aplicatu si in oficiuri, cari apoi dupa indatinat'a loru avaritie si pofta de castig, au ingreunatu si apasatu poporulu cu cele ne mai suportatabile sarcini, cei ce nu puteau solvi trebuiau se-si vinda si se-si dea prunci la ei in datorie, ér daca nu erau acestia de ajunsu atunci si pre sine trebuia se-se dea, câci de nu, ér luat cu fortia in servitutea jidoviloru. Acestia apoi atâtu pre crestini câtu si pre prunci nascuti din ei ii taiau inprejuru, si ii educá in religiunea loru. Astfelu se sporira si imbogatira judeii, in Ungaria, pana ce art. II din bulla Andreiana nu ii-au plivitu de aceste privilegii si favoruri. Inse macarcá prin articolulu acesta si alu 24-le acestel' bule, s'a decretatu ca de aci inainte *Comitii, Camerarii, Monetarii, Salinarii si Tributarii*, se fie nobilii regatului nostru: „*Comites, Camerarii, Monetarii, Sabinarii, et tributarii, nobiles regni nostri sunt*,” totusi afara de uniculu patriotu magiaru *Comitele Samuilu*, nu ne intalnimu nici de aci inainte in functiune publica cu patrioti crestini, ci totu cu Iudei, cari au devenitu nesuferiti inaintea poporului si voiá a-si resbuná asupra loru, de aceea la 1231 articuli adusi mai inainte in contra asuprirei Iudeiloru, de nou s'au intaritu prin alta diploma, care se afla in archivulu Vaticanului, si s'a datu in *Buda* la 1790.²⁾ Si succesive si prin alte diplome si decrete s'au marginitu dreptulu loru, precum: ei nu au fostu indreptatiti de a-si castigá case si bunuri in Ungaria, a locui in cetati, si plane a petrece in ele mai multu de 24 ore séu o di si o nópte, éra in cele montane nu éra de felu permis se intre, ce ne servesce ca unu documentu tristu despre comportarea acestoru omeni; ba fiindu cá cu ocaziunea tirguriloru, insielau si pacaliau pe bietii tierani, statulu s'a ingrigitu si au fostu necesiatu a pune aceste pe dílele de sambata candu Iudeiloru dupa religiunea loru nu li iertatu aface mercatorie si a petrece in otiu. „*Omnia fora die sabbati constituit pro vendendo et emendo, dice Chronistulu magiar Turocz.*”

(Va urmá.)

Érasi „Religiunea crestina“.

Am cetitu in numerulu 15 alu acestui diariu reflexiunile *Domnului Ioan Popea*, autoriulu carticelei „*Religiunea crestina*“, asupra carei'a am fost facutu unele observári in nrulu 10 alu acestei foi. Suetulu importantu, de care se ocupa carticie'a de sub intrebare me face se revinu de nou asupra ei cu atâtu mai vertosu, cu câtu sum de convingerea, cá in o cauza atâtu de momentosa, cum este invetiamentulu religiunei in scól'a elementara, este neaperatu de trebuintia, se ne chiarificámu cu totii câtu se póte mai bine, si se se faca câtu mai multa lumina. Spre scopulu acest'a voi reasumá cele dise de mine in rondulu trecut, voi mai adaoge unele lucruri, pe cari

¹⁾ *Lassu István Oroszország. statiszt. Geograf. és historiai leírása pag. 202.*

²⁾ *In vestigiis Comitiorum pag. 98. vedi Budai Ferencz si Izaias Magyar orsz. hist. pag. 182 si 185 si pe Paulu Nagy, Hist. prag. Regn. Hung. pars. I. pag. 356.*

atunci nu voiám a le revelá, ér dupa aceea voi reves asupra reflexiuniloru dlui *Popea* publicate in nrulu 15 alu acestui diariu.

Publiculu si-duce de siguru aminte, cá eu mai naim de a me ocupá de carticie'a dlui *Popea*, am enunciatu principiulu cá: „unu manulu de religiune trebuie se infacisca materi'a religiunei in modu genuinu si conformu cartiloru simbolice aprobate si recunoscute de biserica, ér formulu trebuie se corespunda recerintieloru metodice“. Numai observandu cu rigóre acestu principiu, puteamu fi sinceru facandu de autoriu si dreptu facia de scóla. Cugetám adeca intru mine, invetiaturile religiunei crestine sunt invetiaturile divine, ca atari perfecte si nestremutavere. Ele sunt date de Ddiu si formulate de biserica in sínódele ecumenice cu colucrarea spiritului santu, si necl' atari nealterabile de mana omenésca. Se potóri deci espune in ori ce scóla fitóreloru generatiuni numai in spiritulu bisericeii mame, daca voimu a cresce din timp rimea scóleloru nostre aceea ce dorimu cu totii: adevér crestini si adevérati membri ai bisericeii noastre ortodocse.

Ele forméza mai departe unu intregu nedespartibilu si nu esista nimicu, ce nu ar avé mare ratiune si mare lóre in desvoltarea némului omenescu, nu au apoi mentine de a fi unu privilegiu séu monopolu alu unei clase sau caste; ci dupa destinatiunea loru data de insusi Ddiu sunt unu tesauru comunu pentru intréga omenie. Trebuie scu deci espune in ori care manualu de religiune ca unu intregu nedespartibilu, tóte, de numai unele parti din ele alese in modu arbitrariu de catre autoriu. Numai astfelu se póte ajunge scopulu, ce-ns urmarimu prin invetiamentulu religiunei in scóla, numai astfelu ni se presentéza religiunea crestina in tóta sublimitatea ei ca unu ce edificatoriu si salvatoriu pentru tóte.

Ce privesce metodulu unui manualu de religiune, se este st'a trebuie se fie, si póte fi fara mari greutáti si sacrificie usioru si naturalu, daca considerám, cá invetiamentulu religiunei nu se incepe numai in scóla, si nu se incepe invetiaturile despre credintia si moral'a crestina; ci candu ajunge prunculu aci, are degiá unele cunoscintie de religiune din cas'a parintésca, si unele cascigate in scóla in timp de mai nainte. Astfelu se potu gasi unele puncte, elevulu are degiá unele cunoscintie, pre bas'a caror'a se se póste edificá mai departe.

Purcediendu din aceste puncte de vedere in esaminierea carticelei dlui *Popea*, am aflatu in materia doue lucruri principali, cu cari nu me puteam uní, si cu cari, sum si gura, cá nu se va puté uni nimenea pana atunci, candu tiene la principiile bisericeii ortodocse. Am vedutu adeca, cá in carticie'a de sub intrebare se tractéza numai unele invetiaturi ale religiunei crestine, multe din ele si inca invetiaturi principali sunt lasate cu totul afara, cele ce se espunu, nu se espunu in spiritulu singuru perso misu in scólele nostre confessionali: in spiritulu bisericeii ortodocse, ci in parte mare in modu falsu si straniu de bisericeii nostra. Ca se-se póta convinge ficine, in carticea in adevér esista aceste doue defecte cardinali am recursu la autoritatea bisericeii. Am asemanatu adeca vintele carticelei cu doctrina bisericeii motivata pe santu parinti si pe carti simbolice aprobate si recunoscute de biserica. De form'a carticelei m'am ocupatu pucinu, am aratat inse, cá nu este aprobata de autoritatea bisericeii ér metodulu nu corespunde nici decátu recerintieloru pedagogice.

Ce eram se facu facia de atâtea defecte in materia si forma? Nimicu alt'a decátu se fiu sinceru si dreptu, se enunciu, cá carticie'a dlui *Popea* „nu póte fi admisa manile prunciloru de scóla.“

Ei bine, dar se vedemu acum motivele, cari m'au îndemnatu pe mine a me pronunciá astfelu. Se ne punem

deci mai antaiu intrebarea, pentru ce am pretinsu cu ca unu manualu de religiune menitu pentru scól'a elementara se tracteze tóte doctrinele religiunei? Aici respunsulu este fórtu naturalu, ni-lu spune sí dlu Popea in reflessiunile sale, candu dice cá: „scól'a elementara are in vedere scopulu de a pregatí pe elevi pentru viétia.“ Standu lucrulu astfelu, este pré evidentu, cá daca elevii nu voru invetiá in scól'a elementara intréga religiunea crestina, ci numai unele parti ale ei alese de cutare autoriu, atunci multe din invetiaturile religiunei crestine, si in casulu de facia cele fundamentali chiar aru remainé pentru partea cea mai insemnata din ei unu ce aru mori, terra incognita, pentrucá, trebuie sè recunóscemu, la noi pré pucini se hotarescu pentru invetiamentulu superioru, unde se aiba ocaziune d'a suplíní cea ce a intrésatu scól'a elementara. De altmíntrelea chiar si daca toti elevii scólei elementare aru continuá studiile, nu ar fi cósu, si cósu a lasá invetiamentulu superioru aceea ce cade in deosebitu scólei elementare, pentru cá nu e permisu a pune pe umerii altor'a aceea ce trebuie se purtámu noi.

Prin unu sistemu ca alu dlui Popea, religiunea un'a a lui Christos s'ar impartí in doue parti: o parte, carea o cunoscú numai preotii si candidatii de preotia crescuti in seminare si facultati teologice, si un'a carea cunoscú si mireni. Christos inse nu a datu religiunea sa numai apostoliloru sei, ci prin apostoli a intentionatu, ca mesé invetié religiunea sa tóte némurile, si se devina unu cláshunu comunu alu íntregu némului omenescu.

Carticic'a dlui Popea vine apoi, si ne mai demústrá unele scaderi, ce potu proveni din o astfelu de procedura ne-corectá, si anume: Dlu Popea íntre altele d. e. nu tractéza de felu peccatulu stremosiescu, ba dechiara sus si tare, cá „daca s'ar ocupá de elu, elevii aru avé „numai o paguba insemnata“, in timpu ce in genere este cunoscutu, cá doctrin'a despre peccatulu stremosiescu este un'a din doctrinele fundamentali ale crestínismului, si o sustienú chiar si protestantii cei mai rationalisti. Prin urmare, este fárá indoieía unu fenomenu rarú a vedé pré dlú Popea sacra ortodocsu dechiarandu un'a din doctrinele fundamentali religiunei nóstre de o doctrina, carea aduce „paguba insemnata“ celor, cari o cunoscú. Acelu autoriu inse, care cancorbesce cu atát'a despretiu de peccatulu stremosiescu vine, religia ne spune in definitiunea tainei botezului, cá „omulu se nanspala de peccatulu stremosiescu“. Cum vine acum dlu Popea, elevii vorbesce de peccatulu stremosiescu, daca cunoscinti'a lui e púste pentru elevi „numai o paguba insemnata“ si conduce la nefericire?

Desconsiderandu astfelu dlu Popea peccatulu stremosiescu, si lasandu-lu afara, nu este apoi in stare a dá elem síloru o cunoscintiá precisá nici despre persón'a lui Iis. Christos, nu póte esplicá eleviloru nici chiar missiunea principála a Mantuitorului, rescumperarea némului omenescu.

Éta dara, unde duce pe omu usiurint'a in judecata desconsiderarea doctrinei bisericeí, face pe autoriu se fie consecentu, se cada in eresu, ér pré elevu lu-aduce cu procedur'a sa in cea mai mare confusiune. Totu astfelu de consecintié urméza si din desconsiderarea celorlalte doctrine lasate afara de dlu autoriu, in a caroru tractare priméscé „numai o paguba insemnata“ si nefericire pentru elevi.

De altmíntrelea ceea ce am disu eu consuna pe deplin cu positiunea si „characterulu universalu“ al scólei elementare, cu atátu mai vertosu cu characterulu scóleloru nóstre elementari confessionali. Spre orientare voiu citá aici cuvintele unui'a din cei mai insemnati barbati pe terenulu pedagogiei, ale lui Comeniu. Elu dice, cá scól'a populara se dea eleviloru o cultura generala astfelu, cá elevii resolvésca-se ei pentru ori ce chiamare „se íntempine in carier'a lorú nimic'a nou, despre ce adevé aru avé degiá cunoscintiá din scól'a populara, si cá totu ceea ce cetescu, séu audu mai tardiu in carier'a lorú, se nu fie altceva, decátu nesce cunoscintié mai detaiate, mai

speciale despre aceea, ce au invetiatu mai nainte in scól'a elementara (Dit. Met. d. Volksschule). Aplicandu cuvintele lui Comeniu asupra invetiamentulu religiunei, urméza neconditionatu, cá elevulu trebuie se capete in scól'a elementara cunoscintié despre intréga religiune, ca totu aceea ce cetesce, séu aude mai tardiu in viétia din acestu obiectu, se nu fie altceva, decátu o latire a cunoscintieloru cascigate in scól'a elementara. Pretensiunea mea in punctulu acest'a nu este dara, decátu o aplicare drépta a principiiloru pedagogiei moderne. Nu mie avea dara a-mi face dlu Popea obiectiunea, cá „nu am notiune chiara si precisata despre scopulu universalu alu scóleloru elementare“, ci acést'a trebiá se o caute aiurea.

Chiar numirea de scóla elementara ne aréta, cá ea este unu institutu, in care invetiá elevulu din fie care obiectu de invetiamentu elementele, unu lucru, de care carticic'a dlui Popea nu tiene nici decátu contu lasandu afara o parte insemnata din elementele religiunei.

(Va urmá).

D i v e r s e .

* **O ploia de inspectori.** Ministrulu ungaru de culte si instructiune publica, precum aflámu in monitorulu oficialu de Mercuri, a abundatu comitatulu Aradului, populatu preste totu de romani, cu o ploia de subinspectori guverniali, séu visitatori scolari (iskolalátogatók) 32, toti magiari, afara de doi séu trei romani, spre a face mai cu íntesnire spionagiulu asupra scóleloru nóstre confessionale. Priveghiati!

* **Ceremoniele s. Pascl in Bucuresci.** In sér'a de Vinerea-mare, I. S. Domnitorulu, insocitu de cas'a Sa civila si militara, va merge, la orele 7 si jumetate, la biserica mitropoliei, spre a asistá la santa ceremonie. La acéstá serbare se vor aflá la mitropolie, la orele 7 si unu sfertu, d-nii ministri, presiedinti si membrii Adunárilor Legiuitóre, cari se vor aflá in capitala, inaltele curti de casatíne si de compturi, curtile si tribunalele; d. primaru cu consiliulu municipalu, inaltii functionari ai Statulu si d-nii officiaru superiori din garnisona. La scóterea santului epitafu ocolirea bisericeí de catra toti cei de fatia se va face in ordinulu urmatoriu: 1. Clericii cu faclele. 2. D. prefectu alu politiei capitalei. 3. D-nii adjutanti Domnesci. 4. D. maresialu alu curtiei. 5. Clerulu officiantu cu santulu epitafu. Apoi: I. S. Domnitorulu cu I. P. S. S. mitropolitulu primatu. In urma: 1. D-nii ministri. 2. D-nii presiedinti si membrii Adunarei Legiuitóre cari vor fi de fatia. 3. Inaltele curti de casatíne si de compturi. 4. Curtile si tribunalele. 5. D. primaru cu consiliulu municipalu, 6. Inaltii functionari ai Statulu cu d-nii ofitieri superiori. Unu adjutantu domnescu, adjutatu intr'acést'a de doi ofitieri de ordonantia este insarcinatu a priveghiá strict'a pazire a ordinei prescrise pentru procesiune. In Sambat'a Pasceloru, la orele 12 din nópte, M. S. Domnitorulu, urmatu de Cas'a Sa civila si militara, escortatu de escadronulu de gendarmi alu capitalei, va merge la Metropolie la Santa Inviere. D-nii ministri, inaltele corpuri ale Statulu, magistratii si functionarii mai sus aratati vor asistá la acéstá serbare. Liturgi'a se va slují de catra Inaltu Prea Santi'a Sa Metropolitanu Primatu, inconjuratu de Inaltulu Cleru. Momentulu candu Inaltu Prea Santi'a Sa esclama: „Christosu a inviatu“ se va anuncia capitalei prin 101 tunuri de pe Dealul-Spirei. Conformu vechieloru traditiuni, se va scrie evangeli'a santului Ioan, pe care M. S. Domnitorulu va semná si se va investí la urma cu sigiliulu Statulu. I. S. Domnitorulu va luá apoi in mama sant'a Cruce, inaintea careia se vor inchiná asistentii.

* **„Industria si Resbelulu“** studiu socialu si politicu de Stefanu C. Michailescu, professoru, in Bucuresci. Cuprin-

dere: O introducere sociologica. Resbelulu. Raportulu scientificu dintre resbelu si industrie. Politic'a resbelului. Partea lui estetica. Guvernele in resboie. O nota a Dlui de Bismark. Prorocii sociologice. Industri'a nalta a resbelului. Generalii si cultur'a militara. Unu cuventu despre Plevna. Concluziune. Industri'a mecanica: drumurile de fieru in resboie. Legi sociologice. Industri'a chimica: Unu reu care a produsu multa bine. Schitie istorice asupra pavului de pusca si perfectionarei armeloru. Artilari'a la Romani. Linii mari istorice. Cum a schimbatu prafulu de pusca starea sociala si politica a Europei. Raporturile politice si sociale dintre resbelu si industrie. Viitoriulu. Acésta scriere se afla sub presa si va aparé in câteva dile, costandu 1 fl. (2 lei) esemplariu. Editiunea avendu unu micu numeru de esemplare, doritorii de a posedá acésta carte vor respunde pretiulu la Redactiunea dela „Biseric'a si Scól'a“ si vor primi-o prin posta franco.

* A aparutu a VI. fasciora a „Istoriei Resbelului din Orientu“. Acésta fasciora cuprinde: 1 Continuarea conventiunei cu Russia in senatu. 2 Rusii la Braila si esplosiunea monitoriului Lutfi Djaili, Crimea, Armenia. Tunulu romanescu. Carturarii religiosi si politici ai islamului.

Concursu.

2—3.

In urmare decisului Ven. Consist. diecesanu aradanu dd. 20 Octomvrie 1877 Nr. 2376 B. se escrie concursu pe parochi'a de clas'a a III-a din *Bohani*, protopres. Ienopoliei, Borosineu cottulu Aradului, cu terminulu de alegere pe 14 *Maiu a. c. st. v.* séu pe dominec'a a 5-a dupa s. Pasci.

Venitulu parochialu: una sesiune pamentu aratoriu, birulu dela 40 case cu pamentu, un'a mesura cucuruzu sfermatu dela tóta cas'a, éra dela 18 case dieleresci câte jumătate mesura — stótele indatinate si casa parochiala cu gradina de semanatu.

Recurenti au se produca testimoniu despre absolvirea teologiei, si de cualificatiune — atestatu despre purtarea loru morala.

Recursele adresate comitetului parochialu, se voru trimite oficiulu protopresviteralu in Borosineu — posta ultima Borosineu celu multu pona la 11 *Maiu a. c. st. v.*

Bohani, 4 Aprilie 1878.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine: Nicolau Beldea, adm. ppresvite.

2—3.

Fiindu postulu de invetiatoriu la scól'a elementaria a comunei gr. orientale *Valea-mare-Pogonisiu* protop. Jebelului (comitatulu Carasiului, cerculu Bogsi'a) vacante: se escrie concursu cu terminu de *septemani 6*.

Competintiele sunt: Unu salariu anuale de 260 fl. v. a.;

Cuartiru liberu, cu scól'a prunciloru acomodata;

Gradina de legumi de 800 st. □, si 2 jugere de livada de fenu; 8 orgi de lemne in natura, dintre care 4 org. pentru invetiatoriu si 4 org. pentru scól'a;

Beneficiu din partea domnului proprietariu mare Georgiu Ioanovics (adausulu salariului anuale) de 40 fl. v. a.

Doritorii de a ocupá postulu susnumitu sunt rugati a-si asterne recourse loru, conformu statutului Organicu, Domnului Protopresbiteru Alexandru Ioanovicu din Jebelu (Zsebely).

Valea-mare din siedinti'a Comitetului parochiale tinuta in 3/15. Aprilu 1878.

Georgiu Ioanovics,

presied. comit. par.

In contielegere cu protop. tractualu.

In urmare hotaririi ven. consistoriu eparchialu dd. 12. Ianuariu, a. c. Nr. 49. B. se escrie concursu pentru deplinirea postului de parochu in comun'a *Troiasiu*, din protopresviteratu Totvaradie, cu terminu pana in 30. Aprilu st. v. a. c. in care ziua se va tiené si alegerea.

Emolumentele acestei parochii sunt: 1/2 sesiune pamentu estravilanu, cuartiru cu gradina, dela 80 numere de case, câte un'a mesura, de cucurudiu sfarmatu in tot anulu, si stol'a usuata.

Recurentii au sesi tramita recourse loru provideute documintele prescrie in statutulu organicu, pana in diminea mai sus insemnata la oficiulu protopresviteralu in Totvaradia, per Soborsin.

Troias in 8. Aprilie 1878.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine: Iosifu Belesiu, protopres. trac.

Conformu decisului Venerab. Consistoriu de sub Nr. 824. B. a. c. se escrie concursu pentru parochi'a vacanta din *Pecica rom.* cu urmatóarele emoluminte: folosirea biru si stolei dela 250 numere de case, mai obligandu-se cumunitatea bisericesca a procurá pe sém'a alegandului parochu si una sesia pamentulu la ocaziunea segregarii, ce esta de in curgere, ér' pentru casulu candu nu i-ar succede a casa aceea sessia, atunci comitatea asecuréza alegandului parochu cea d'antaiu sesiune, ce ar deveni vacanta in unu mortii ori stramutarii a vre unui dintre cei doi parochi tuali in Pecica.

Dela recurenti se recere, ca recoursele ajustate atestatu de conduita, cu testimoniu de 8 clase gimnasia de cualificatiune preotiésca pentru parochiele de frunte si resstate comitetulu parochialu din Pecica se le tramite protopresviterulu tractualu Ioanu Ratiu pana inclusive 21. Aprilu st. v. a. c. — Recurentii suntu postiti, ca in intervalu publicarii concursului se se presinte in dumineci ori saptatori in biserica numitei parochii, spre a-si aretá desteriul in cantare, respective in oratoria.

Alegerea se va tiené in 25 *Maiu st. v.* 1878.

Pecica in 12/24. Apriliu 1878.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine, Ioan Ratiu, protopopulu Aradului.

Prin incuviintiarea V. consistoriu diecesanu din Martiu a. c. Nr. 62 bis. in comun'a *Voitegu*, protopopulu Ciacovei s'a infintiatu unu postu de capelanu. spre a ruia ocupare se deschide concursu pana in 30. Aprilu a. c. in carea di se va tiené si alegerea.

Emolumentele impreunate cu acestu postu sunt: acést'a comuna sunt dóue parochii cu dóue sesiuni parochiale, — asia birulu si stótele indatinate din ambele parochii — a trei'a parte, si din ambele sesiuni câte 1/4 de pamentu adeva 16 jugere catastrale.

Doritorii de a ocupá acestu postu, au a-si asterne supliciele loru cu documintele prescrie in §. 13 alu statutulu organicu pana in diu'a mai susu insemnata M. O. protopresbiteru Ioanu P. Seimanu in Ciacova.

Voitegu, in 2 Apriliu 1878.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu P. O. D. Ioanu P. Seimanu, protopresbiteru.